

Actief College

Dyslexieprotocol

Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs
Hoeksche Waard

Polderlaan 5
3261 ZA Oud-Beijerland

www.actiefcollege.nl
Telefoon: 0186-612130
administratie@actiefcollege.nl

Inhoud

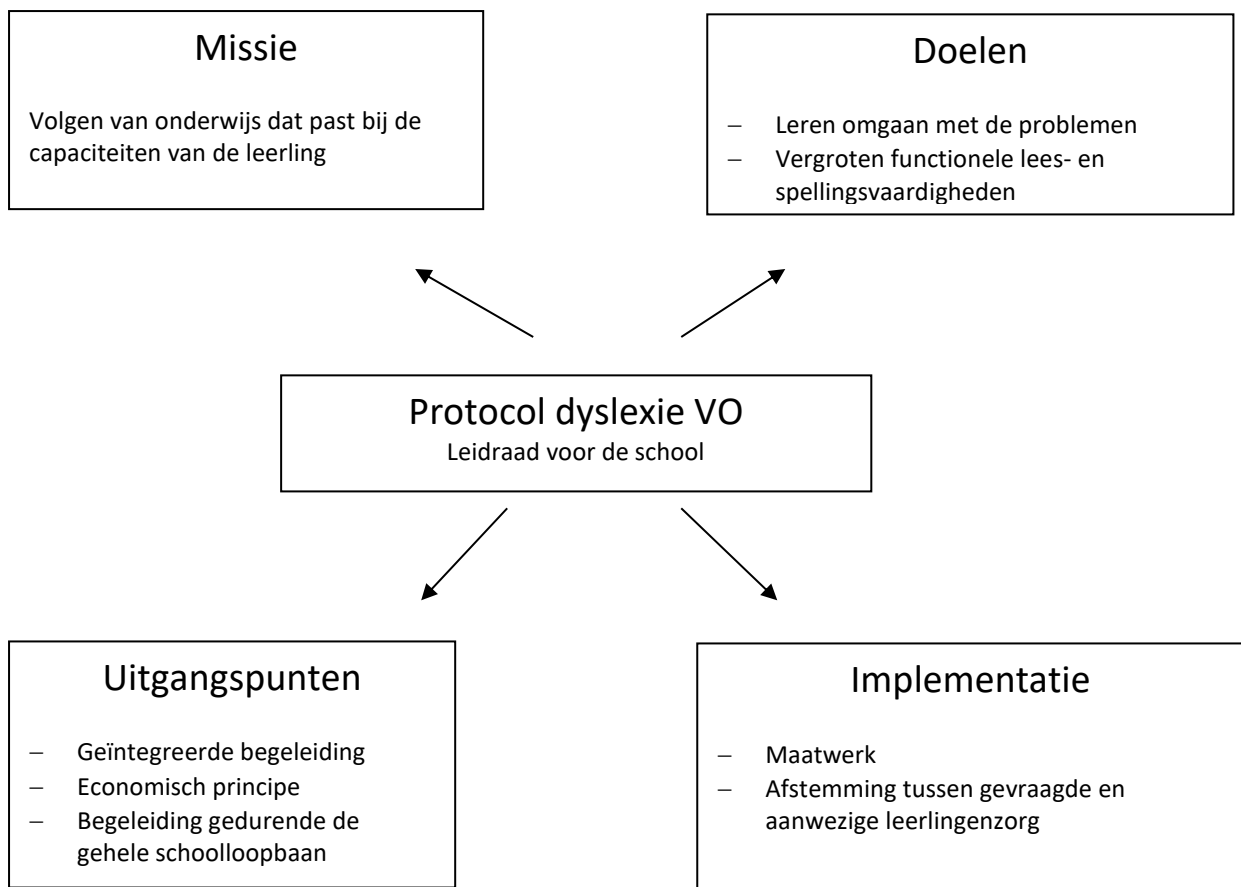
1. Inleiding	3
2. Dyslexie, wat is dat?	3
3. Dyslexie en het Actief College	4
4. Van signalering tot diagnose	5
5. Hulp bij dyslexie.....	6
6. Dyslexiepas	8
7. Dispensatie vreemde talen.....	9

1. Inleiding

Het dyslexieprotocol van het Actief College is tot stand gekomen na overleg tussen de remedial teacher, dyslexiecoach en teamleider. Hierin is een overzicht gegeven van afspraken en maatregelen met betrekking tot dyslexie.

Het dyslexieprotocol maakt deel uit van het taalbeleid dat door directie en MT werd goedgekeurd in mei 2009. Dit protocol is een werkdocument dat steeds aangepast zal worden aan de veranderende mogelijkheden en omstandigheden. Dat zal jaarlijks plaatsvinden.

In het onderstaande schema is schematisch weergegeven wat centraal staat in het dyslexieprotocol.

2. Dyslexie, wat is dat?

Bij dyslexie heeft de leerling problemen met lezen en spellen. Officieel is dyslexie *'een stoornis die gekenmerkt wordt door hardnekkige problemen in de automatisering van de woordidentificatie (lezen) en/of schriftbeeldvorming (spellen)'*.

Leerlingen met vermoedelijke dyslexie zullen moeten voldoen aan de bovenstaande formulering om de diagnose dyslexie te krijgen. Deze formulering werd voor het eerst gebruikt door de Commissie Dyslexie van de Gezondheidsraad. De formulering is overgenomen door de opstellers van het Protocol Dyslexie dat inmiddels al een aantal jaren leidraad is voor scholen voor Voortgezet Onderwijs en leerstof voor alle remedial teachers en dyslexiecoaches in opleiding in Nederland. Meer

informatie over het Protocol Dyslexie VO vindt u op www.masterplandyslexie.nl of op <http://www.kpcgroep.nl/protocoldyslexievo>.

Door dyslexie kunnen leerlingen een leerachterstand oplopen of onder hun niveau presteren. De leerlingen ondervinden veel problemen bij het aanleren van (vreemde) talen, maar een langzaam leestempo belemmert ook het leren bij andere vakken. Het kan zeer frustrerend en demotiverend voor leerlingen zijn als resultaten achterblijven bij hun verwachtingen en die van hun omgeving. Faalangst, psychosociale problemen, vroegtijdig schoolverlaten kunnen het gevolg zijn.

Veel leerlingen kunnen door hun intelligentie hun dyslexie 'maskeren'. Ze hebben recht op begrip van en begeleiding door hun docenten om tijdens de lessen naar hun capaciteiten te presteren en blijken met extra begeleiding vaak op een hoger niveau te kunnen functioneren.

3. Dyslexie en het Actief College

Bij ons op school blijkt dyslexie een veel voorkomend taalprobleem te zijn. Het betreft ca. 10% van de leerlingen. Een deel van de leerlingen heeft bij binnenkomst op school een officiële dyslexieverklaring. Een ander deel verkrijgt deze verklaring in de loop van de schoolcarrière, met name in het brugklasjaar, na onderzoek door de remedial teacher en doorverwijzing voor verder onderzoek door een orthopedagoog.

Missie

Het Actief college streeft ernaar binnen haar mogelijkheden en verantwoordelijkheden leerlingen met dyslexie en vermoedelijke dyslexie hulp en begeleiding te bieden. Leerlingen met diagnose dyslexie hebben recht op hulp, leerlingen met vermoedelijke dyslexie recht op onderzoek. Het Actief College werkt conform het Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs, zodat onze leerlingen onderwijs kunnen volgen dat past bij hun capaciteiten.

Doelen

1. Leerlingen met dyslexie gaan (beter) om met de problemen die zij ondervinden ten gevolge van dyslexie.
2. Leerlingen met dyslexie vergroten hun functionele lees- en spellingvaardigheden.

Uitgangspunten

Om onze doelen te bereiken staan een aantal uitgangspunten centraal:

1. **Geïntegreerde begeleiding**, begeleiding zoveel mogelijk in klassen.
2. Volgens het **economische principe**, met minimale inspanning richten op maximaal resultaat.
3. én begeleiding gedurende de **gehele schoolloopbaan**, door docenten, mentor, dyslexiecoach en/of remedial teacher.

Implementatie

Om onze doelen te bereiken en onze uitgangspunten te ondersteunen gaan wij uit van:

1. **Een positieve opstelling**, door dyslexie te accepteren, leerlingen onderwijs op niveau te laten volgen, problemen serieus te nemen en een professionele open opstelling naar leerlingen, ouders en collega's.
2. **Centrale rol voor de leerling**, samen zoeken naar oplossingen, waarbij we de mogelijkheden en de visie van de ouders en leerlingen accepteren. De leerlingen zijn medeverantwoordelijk voor de aanpak van zijn/haar dyslexie.

Ouders en leerlingen worden actief betrokken. Alleen met hun toestemming gaat de remedial teacher aan het werk. De remedial teacher adviseert de ouders of het zin heeft een orthopedagoog te raadplegen. De ouders beslissen uiteindelijk wat zij met het advies zullen doen. De kosten voor de orthopedagoog zijn voor hun rekening.

Na vaststelling van dyslexie kunnen passende maatregelen worden geboden die passen bij de behoefte van de individuele leerling (maatwerk). De leerlingen spelen een centrale rol bij het zoeken naar passende maatregelen om met hun dyslexie om te gaan.

Leerlingen, ouders, mentoren, docenten, dyslexiecoach en remedial teacher werken allemaal samen om ervoor te zorgen dat de leerlingen met dyslexie naar hun capaciteiten kunnen presteren.

4. Van signalering tot diagnose

Dyslexie wordt officieel vastgesteld (gediagnosticeerd) door een orthopedagoog of GZ-psycholoog met de vereiste BIG - registratie. Voor het opstellen van een zogenaamde dyslexieverklaring werkt de diagnosticus samen met de remedial teacher van de school.

Het onderzoek verloopt in drie stappen:

Stap 1 – onderkende diagnose

Het bepalen van de achterstand (remedial teacher/dyslexiecoach)

Om voor een dyslexieonderzoek in aanmerking te komen moeten er achterstanden worden gemeten op het gebied van technisch lezen én spelling. Wanneer de achterstand meer dan twee leerjaren bedraagt (de leerling heeft dan een lees- en spellingsniveau dat overeenkomt met groep 6 of lager), kan een onderzoek overwogen worden naar de oorzaak van deze achterstand(en). Van alle leerlingen wordt daarom door de dyslexiecoach en de remedial teacher het onderwijskundig rapport gelezen. Leerlingen met een dyslexieverklaring worden direct opgemerkt, maar ook de leerlingen met grote achterstanden worden gesignaleerd. Heel vaak zal de basisschool al vermelden dat het om vermoedelijke dyslexie gaat.

De remedial teacher tracht zoveel mogelijk voor de zomervakantie contact op te nemen met de ouders van leerlingen met een dyslexieverklaring of vermoedelijke dyslexie om hen de werkwijze van het Actief College uit te leggen en met hen te bespreken of er behoefte is aan begeleiding of onderzoek. Soms gebeurt dit in de eerste of tweede schoolweek van het nieuwe schooljaar.

Stap 2 – verklarende diagnose

Verklaren van de achterstand (remedial teacher)

Het onderzoek richt zich op het uitsluiten van andere oorzaken - dan dyslexie - van de gesignaleerde achterstanden, zoals gehoorproblemen, visuele problemen, onderwijsachterstand(en).

Vervolgens moet worden aangetoond worden dat er sprake is van:

- gebrekkige automatisering;
- gebrekkige fonologische vaardigheden;
- gebrek aan vooruitgang, ondanks begeleiding.

Voor de automatisering en fonologische vaardigheden zijn toetsen ontwikkeld, maar voor het aantonen van het uitblijven van vooruitgang is het leerlingvolgsysteem van de basisschool essentieel.

Bij gebrek hieraan kan de orthopedagoog de remedial teacher verzoeken alsnog een leerling intensief te begeleiden.

Stap 3 – officiële diagnose

Stellen van de diagnose (orthopedagoog)

De orthopedagoog zal de gegevens die zijn aangeleverd door de remedial teacher beoordelen, zelf nog toetsen afnemen ter aanvulling of controle en indien nodig een IQ-test afnemen. Dit is een verplicht onderdeel van het onderzoek en met name bedoeld om vast te stellen of het onderwijsniveau dat de leerling volgt, past bij zijn/haar mogelijkheden.

Dit is het werkterrein van de orthopedagoog. Soms neemt de remedial teacher op verzoek van de orthopedagoog een IQ-test af.

Indien er sprake is van dyslexie, zal de orthopedagoog, een dyslexieverklaring afgeven.

5. Hulp bij dyslexie

Om in aanmerking te komen voor hulp/faciliteiten dient de leerling een officiële dyslexieverklaring te bezitten. Bij inschrijving op het Actief College wordt gevraagd of de leerling een verklaring bezit. De remedial teacher of de dyslexiecoach kan vervolgens met de leerling en zijn/haar ouders bespreken welke maatregelen genomen moeten worden. De faciliteiten worden besproken en genoteerd op de dyslexiepas van de leerling (zie ook punt 'specifieke maatregelen').

Niet alle leerlingen met lees- en spellingproblemen die worden ingeschreven op het Actief College hebben een dyslexieverklaring, maar mogelijk komen zij er op grond van hun achterstanden en gebrekkige vaardigheden wel voor hulp/faciliteiten in aanmerking.

Om te zorgen voor maximale ontplooiing van de leerling moet passende hulp, maatwerk, worden geboden. In de brugklas en tweede klas zal individuele hulp van de remedial teacher geboden kunnen worden, maar in de hogere leerjaren zal compenseren en dispensereren belangrijke maatregelen zijn. De hulp in de eerste twee leerjaren zal zich derhalve ook moeten richten op het vergroten van de zelfredzaamheid van de leerling. Daarin speelt de dyslexiecoach een grote rol.

Ook andere personen spelen een grote rol bij het ondersteunen en begeleiden van de leerling met dyslexie. Naast de remedial teacher en de dyslexiecoach, de mentor, de vakdocenten, de verzorgers en de leerling zélf.

Hieronder geven we een korte opsomming van de taken van genoemde personen/groepen.

Remedial teacher

De remedial teacher bepaalt en verklaart op school de achterstand(en). In overleg met de ouders verwijst hij door naar de orthopedagoog. Ook geeft hij individuele begeleiding aan de leerling indien dit in het handelingsplan is opgenomen.

Taken remedial teacher

1. inventariseert samen met de dyslexiecoach mogelijk dyslectische leerlingen a.d.h.v. onderwijskundige rapporten en toetsgegevens (Drempelonderzoek Kapinga).
2. onderzoekt tof er sprake is van vermoedelijke dyslexie.
3. verwijst en overlegt met orthopedagoog.

4. overlegt met leerling, ouders en dyslexiecoach over passende maatregelen.
5. biedt indien nodig individuele ondersteuning.

Dyslexiecoach

De dyslexiecoach is belangenbehartiger voor de dyslectische leerling. Hij/zij begeleidt en coacht de leerling met dyslexie gedurende zijn/haar hele schoolloopbaan. De coach leert de leerling zoveel mogelijk met zijn/haar eigen problemen om te gaan en zelf oplossingen te zoeken.

De dyslexiecoach is niet verantwoordelijk voor vakinhouden, dat wil zeggen dat de coach geen één-op-één ondersteuning geeft bij specifieke vakken.

Taken dyslexiecoach

1. Inventariseert samen met de remedial teacher mogelijk dyslectische leerlingen a.d.h.v. onderwijskundige rapporten en toets gegevens (drempelonderzoek Kapinga).
2. Bepaalt met de remedial teacher welke leerlingen in aanmerking komen voor onderzoek naar dyslexie door remedial teacher.
3. Overlegt met leerling / ouders en remedial teacher m.b.t. dyslexie.
4. Ziet toe op opstellen handelingsplan door mentor, waarbij de leerling wordt betrokken.
5. Dyslexiecoach bepaalt, in overleg, welke hulpmiddelen toepasbaar zijn in onze schoolsituatie.
6. Stelt de dyslexiekaart op
7. Bepaalt en organiseert faciliteiten die wenselijk / noodzakelijk zijn in verband met CITO-voorgangstoetsen, schoolexamens en het Centraal Schriftelijk Examen.
8. Is vertrouwenspersoon voor dyslectische leerling.
9. Leert dyslectische leerling na te denken over last of belemmeringen die hij/zij ondervindt van de dyslexie bij het uitvoeren van schoolwerk.
10. Steunt de leerling bij het zoeken naar realistische en passende oplossingen.
11. Laat vertrouwen blijken in de competentie van de dyslectische leerling;
12. Ondersteunt gevoel van eigenwaarde van de dyslectische leerling.

De dyslexiecoach start de werkzaamheden in de brugklas. Hij/zij blijft de leerlingen coachen gedurende de rest van hun schoolloopbaan bij het Actief College.

Mentor

De mentor is aanspreekpunt voor leerling, ouders en collega's voor algemene zaken, voor zaken m.b.t. dyslexie verwijst hij/zij naar de dyslexiecoach.

Hij/zij zorgt voor een handelingsplan waarin de specifieke maatregelen in geval van dyslexie zijn opgenomen. Deze maatregelen zijn voorgesteld door de dyslexiecoach in overleg met de leerling.

Docent

De docent past de toegekende faciliteiten voor de dyslectische leerling zoveel mogelijk toe, indien de leerling daarom vraagt, door het tonen van de dyslexiekaart.

De docent past zijn lessen voor zover mogelijk aan op de mogelijkheden en beperkingen van de dyslectische leerling.

Verzorgers

Verzorgers zijn actief bij het begeleiden en ondersteunen van hun dyslectische kind in de thuissituatie.

Zij overleggen met dyslexiecoach over toe te passen faciliteiten;

Verzorgers wijzen leerling op eigen verantwoordelijkheid m.b.t. toegekende faciliteiten.

Leerling

De leerling is zélf verantwoordelijk voor het omgaan met de beperkingen die hij/zij ondervindt door zijn dyslexie.

De leerling overlegt en evalueert met dyslexiecoach over hulp en faciliteiten en accepteert de geboden hulp.

De leerling overlegt met vakdocenten over hulp en faciliteiten die in de les worden aangeboden.

6. Dyslexiepas

De remedial teacher en/of de dyslexiecoach bespreekt met de leerling het onderzoeksrapport van de orthopedagoog. Bespreekpunt daarbij is vooral de belemmering die leerling in de klas ondervindt ten gevolge van de dyslexie en de mogelijkheden om deze te compenseren.

Op de dyslexiepas van de leerling wordt vermeld welke maatregelen in de klas genomen dienen te worden om dit doel te bereiken. De remedial teacher/dyslexiecoach bespreekt maatregelen met de mentor. Daarna krijgt de leerling de originele dyslexiekaart, voorzien van de handtekening dyslexiecoach.

De leerling heeft alleen recht op compenserende maatregelen die vermeld staan op de kaart, als de kaart wordt getoond (zichtbaar op tafel). Het is de verantwoording van de leerling de kaart bij **alle** lessen bij zich te hebben. Het niet tonen van de kaart betekent dat de compenserende maatregelen **niet** worden toegepast. De leerling is zélf verantwoordelijk voor zijn/haar probleem en kan de verantwoording niet bij een ander neerleggen.

Mogelijke faciliteiten op dyslexiepas

- Begeleiding door de remedial teacher.
- Geen onverwachte leesbeurt.
- Extra mondelinge beurt.
- Extra tijd voor proefwerken en repetities.
- Spelfouten op een andere manier beoordelen (bv. half laten meetellen).
- Spelfouten niet of verminderd meerekenen bij werkstukken, samenvattingen, boekverslagen, open vragen tekstverklaringen e.d.
- Gebruik van een laptop met spellingcontrole.
- Gebruik maken van auditieve ondersteuning.
- Schriftelijk verslag vervangen door een mondelinge presentatie.

Met ingang van 2013 is op het centraal schriftelijk examen (CSE) het vergroten van teksten (A3 formaat) **niet** meer toegestaan. Derhalve kan de leerling alleen gebruik maken van de maximaal toegestane lettergrootte.

Ieder jaar wordt in het begin van het schooljaar de dyslexiepas aangepast. Dit heeft vooral te maken met veranderende vakkenpakketten en met het feit dat begeleiding door de remedial teacher in de hogere leerjaren meer incidenteel dan structureel behoort te zijn.

7. Dispensatie vreemde talen

In uitzonderlijke gevallen is het mogelijk om een moderne vreemde taal te laten vallen. De (on)mogelijkheden hiervan zijn wettelijk vastgelegd en over de toepassing beslist de teamleider. Er dient een plan te zijn om de vrijgekomen tijd te kunnen besteden aan resterende talen/vakken. Voor het vak Engels is geen compensatie mogelijk.

Examen doen

Leerlingen met dyslexie komen in aanmerking voor compenserende maatregelen op de schoolexamens en het Centraal Schriftelijk examen. De remedial teacher/dyslexiecoach zal met de dyslectische leerlingen de mogelijkheden bespreken. In samenwerking met de teamleiders en secretaris van de examencommissie wordt zo vroeg mogelijk in het examenjaar bepaald welke maatregelen per leerling worden genomen.

- **Verlenging van de examentijd** wordt automatisch gegeven.
- Andere wensen zoals de kandidaat examen laten doen in een **rustige ruimte**, examenwerk laten verrichten op de **laptop/PC**, het geven van **auditieve ondersteuning**, afnemen van **aangepaste kijk- en luistertoetsen** worden vrijwel altijd toegestaan.
- **Spellingnorm** aanpassen is toegestaan bij schoolexamens. De praktijk leert dat de gewenste aanpassingen nauwelijks afwijken van de maatregelen die op de dyslexiepas staan.

In het Centraal Schriftelijk Examen kan echter **géén** aanpassing van de spellingnorm worden toegepast.

Documentgegevens

Werkgever	Stichting De Hoeksche School
Locatie	Actief College
Titel document	Dyslexieprotocol_AC
Verantwoordelijke	Mw. C.J.M. Terlouw-van Berkel
Datum inwerkingtreding	Januari 2018
Status (versie)	Definitief
Gearchiveerd in	OneDrive/administratie

Verantwoordelijk – Betrokken – Uitdagend